

Duomenų apdorojimas

- Užduoties formuluotė
- Reikalavimai skirtingoms programos versijoms
- Versijos (v0.1) analizė
- Versiju (v0.2) ir (v0.3) analizė

Užduoties formuliuotė

- Parašykite programą, kuri nuskaito šiuos studentų duomenis:
 - **vardą** ir **pavardę**
 - **n** atliktų **namų darbų** (nd) rezultatus (10-baleje sistemoje), o taip pat **egzamino** (egz) rezultatai.
- Tuomet iš šių duomenų, suskaičiuoja galutinį balą (galutinis):

$$\text{galutinis} = 0.4 \times \frac{\sum_{i=1}^n \text{nd}_i}{n} + 0.6 \times \text{egz}$$

Reikalavimai versijai (v0.1) (1)

Terminas: 2018-02-17

- Pagal aprašytus užduoties reikalavimus realizuokite programą, kuri nuskaito vartotojų įvedamus reikiamus duomenis:
 - studento vardą ir pavardę;
 - namų darbų ir egzamino rezultatai;
- Baigus duomenų įvedimą, suskaičiuoja galutį balą ir juos pateikia į ekraną tokiu ar panašiu pavidalu (kur galutinis apskaičiuotas balas pateikiamas dviejų skaičių po kablelio tikslumu):

Pavardė Vardas VidGalutinis

Arvydas Sabonis x.xx

Rimas Kurtinaitis y.yy

...

- Papildykite programą, kad vietoj **vidurkio** galutinio balo skaičiavimui būtų galima naudoti ir **medianą**. Tuomet išvedimas (output'as):

Pavardė Vardas VidGalutinis MedGalutinis

Arvydas Sabonis x.xx x.xx

Rimas Kurtinaitis y.yy y.yy

...

Reikalavimai versijai (v0.1) (2)

Terminas: 2018-02-17

- Papildykite programą taip, kad ji veiktu ir tokiu atveju, kai namų darbų skaičius (**n**) yra nežinomas iš anksto, t.y. tik įvedimo metu vartotojas nusprendžia kuomet jis jau įvedė visų namų darbų rezultatus. Šią dalį realizuoti reikytų dviem būdais, kur namų darbų rezultatus saugant j:
 - C masyvą.
 - std::vector tipo konteinerį.
- Atliekant šią užduotį galite sukurti du atskirus (*.cpp) failus (arba du projektus), tačiau nuo versijos v0.2 naudosime tik vector'ius.
- Papildykite programą taip, kad būtų galimybė, jog mokinio gautieji balai už namų darbus bei egzaminą būtų **generuojami atsitiktinai**.

Reikalavimai versijai (v0.2)

Terminas: 2018-02-22

- Papildykite programos versiją (v0.1) taip, kad būtų galima duomenis ne tik įvesti bet ir nuskaityti iš failo. Todėl sukurtite ir užpildykite failą kursiokai.txt, kurio (pleriminari) struktūra:

Pavardė	Vardas	ND1	ND2	ND3	ND4	ND5	Egzaminas
Vardas1	Pavardė1	8	9	10	6	10	9
Vardas2	Pavardė2	7	10	8	5	4	6
...							

- Papildykite programą taip, kad nuskaičiuos duomenis iš failo, išvedimas pleriminariai atrodytu taip:

Pavardė	Vardas	VidGalutinis	MedGalutinis

Arvydas	Sabonis	x.xx	x.xx
Rimas	Kurtinaitis	y.yy	y.yy
...			

Reikalavimai output'ui: studentai **turi būti surūšiuoti** pagal vardus (ar pavardes) ir visi stulpeliai būtų gražiai "išlygiuoti".

Reikalavimai versijai (v0.3)

Terminas: 2018-03-01

- Atlikite versijos (v0.2) kodo reorganizavimą (**refactoring'ą**):
 - Kur tikslina, programoje naudokite (jeigu dar nenaudojote) struct'ūras;
 - Funkcijas, naujas duomenų tipus (struct'ūras) perkelkite į antraštinius (angl. **header (*.h)**) failus, t.y. tokiu būdu turėtumete projekte turēti kelis *.cpp failus, kaip ir kelis *.h failus.
- Kur tikslina, bent minimaliai panaudokite išimčių valdymą (angl. **Exception Handling**)^{eh}

```
try { // išimtys yra apdorojamos žemiau
    // kodas, kuris atlieka tam tikras užduotis
} catch (std::exception& e) {
    // kodas, kuris apdoroja išimtis
}
```

Kam viso to reikia? O pvz. kas atsitiks, jeigu failas, kurį bandote atidaryti neegzistuoja; arba bandote gauti masyvo elementą, kuris neegzistuoja?

^{eh} https://www.tutorialspoint.com/cplusplus/cpp_exceptions_handling.htm

Reikalavimai versijai (v0.4)

Terminas: 2018-03-01

- Patobulinkite (jeigu reikia pagal v0.1 paskutinę užduotį turimą realizaciją) ir sugeneruokite **penkis** atsitiktinius studentų sąrašų failus, sudarytus iš: 10, 100, 1000, 10000, 100000 įrašų. Vardus ir Pavardes galite generuoti "šabloninius", kaip pvz. Vardas1 Pavarde1, Vardas2 Pavarde2 ir t.t.
- Sūrušiuokite (padalinkite) studentus į dvi kategorijas:
 - Studentai, kurių **galutinis balas < 5.0** galėtume vadinti "vargšiukai", "nuskriaustukai" ir pan.
 - Studentai, kurių **galutinis balas >= 5.0** galėtume vadinti "kietiakiai", "galvočiai" ir pan.
- **Atlikite programos veikimo spartos analizę:** t.y. išmatuokite (kuo tiksliau) **visos** programos (t.y. failų kūrimą irgi reikia matuoti) veikimo laiką testuojant su šiais penkiais skirtingo dydžio duomenų failais.

Reikalavimai versijai (v0.5)

Terminas: 2018-03-08

- **Konteinerių testavimas:** Išmatuokite programos veikimo spartą (be failų generavimo, nes visais atvejais turite naudoti tuos pačius **fiksuotus** sugeneruotus studentų duomenų failus) priklausomai nuo naudojamo vieno iš trijų konteinerių:
 - std::vector
 - std::list
 - std::deque
- Jeigu Jūs turite susikurę struktūrą **Studentai** (ar kaip jūs ją pavadinote) ir iki šiol naudojote std::vector<Studentai>, tai turite ištirti: ar pasikeistų ir kaip pasikeistų sparta, jei vietoje std::vector<Studentai> naudotumėte std::list<Studentai> ir std::deque<Studentai>.

Reikalavimai versijai (v1.0) (1)

Terminas: 2018-03-15

- **Optimizuokite studentų rūšiavimo (dalijimo) į dvi kategorijas ("vargšiukų" ir "kietiakų") realizaciją:** t.y. visiems trims konteinerių tipams (vector, list ir deque) išmatuokite programos veikimo spartą priklausomai nuo studentų dalijimo į dvi kategorijas strategijos:
 - **1 strategija:** Bendro **studentai** konteinerio (vector, list ir deque tipų) skaidymas (rūšiavimas) **į du naujus to paties tipo konteinerius: "vargšiukų" ir "kietiakų".** Tokiu būdu tas pats studentas yra dvejuose konteineriuose: bendrame **studentai** ir viename iš suskaidytų (**vargšiukai** arba **kietiakai**). Nesunku pastebėti, kad tokia strategija yra neefektyvi užimamos atminties atžvilgiu (jsitikinkite tuo!), tačiau šiame žingsnyje svarbiausia yra patyrinėti, kaip programos veikimo sparta priklauso nuo konteinerio?
 - **2 strategija:** Bendro studentų konteinerio (vector, list ir deque) skaidymas (rūšiavimas) **panaudojant tik vieną naują konteinerį: "vargšiukai".** Tokiu būdu, jei studentas yra vargšiukas, jį turime įkelti į naujają **"vargšiukų"** konteinerį ir ištrinti iš bendro **studentai** konteinerio. Po šio žingsnio **studentai** konteineryje liks vien tik **kietiakai**. Atminties atveju tai efektyviau, tačiau dažni trynimai gali būti "**skausmingi**", ypač tam tikro tipo konteineriams.
- Jeigu Jūsų šiuo metu realizuota strategija nesutampa nė su viena iš šių dviejų aukščiau aprašytų strategijų, turėsite palyginti tris strategijas: Jūsų ir abi aukščiau aprašytas strategijas.

Reikalavimai versijai (v1.0) (2)

Terminas: 2018-03-15

- Programos efektyvumas gali stipriai priklausyti ne tik nuo naudojamo konteinerio tipo, bet ir nuo naudojamų algoritmų. Susipažinkite su žemiau pateiktais:
 - std::find()
 - std::find_if()
 - std::search()
 - std::copy()
 - std::remove()
 - std::remove_if()
 - std::remove_copy()
 - std::remove_copy_if()
 - std::transform()
 - std::partition()
 - std::stable_partition()
- Pabandykite iš jų atsirinkti ir pritaikyti tinkamus algoritmus studentų dalijimo procedūrai paspartinti (optimizuoti) ant vieno fiksuoto konteinerio - **vektorius**. Palyginkite programos veikimo spartą po šių pakeitimų.

Reikalavimai versijai (v1.0) (3)

Terminas: 2018-03-15

- Galutinėje versijoje v1.0 turi būti pateikta:
 - Tvarkinga **github** repozicija, kurioje būtų tik Jūsų kurti (source) failai, t.y. jokių naudojamo IDE "šiukšlių".
 - README.md faile aprašyti visi releasai, bei pakomentuoti gauti rezultatai.
 - Parengta naudojimosi instrukcija, t.y. pagrindiniai žingsniai aprašyti tame pačiame README.md faile.
 - Parengta įdiegimo instrukcija, t.y. paruoštas **make** Makefile (Unix OS atveju) arba **cmake** CMakeLists.txt (bet kokios OS atveju).

Vertinimo kriterijai (1)

- Iki versijos (v0.5) svarbiausia, kad Jūsų programos atliktų tai, kas yra prašoma užduotyse.
Jeigu yra prašomą kažką panaudoti, pvz. antraštės (**header**) failus, iššimtis (**exceptions**) ir pan.- vadinasi juos ir turite panaudoti Jūsų realizacijoje. Tačiau tikrai nebus baudžiama už tai, jeigu Jūsų realizacijos nebus labai efektyvios ar "modernios" - tą mes mokysimės ir tobulėsime viso kurso (kaip ir tolesnio gyvenimo) metu - svarbu daryti sąvarankiškai, tačiau diskutuoti su kolegomis ir dėstytojais drąsiai!
- Tuomet natūralus klausimas - o už ką gi bus baudžiama, jeigu yra svarbu tik kad veiktu? Ogi bus baudžiama už tai, jeigu veiks "bug'ovai" 😊 Pvz.:
 - Kas nutiktų, jeigu ten kur reikia "rankomis" suvesti duomenis aš vietoj balo įvedu kažkokį kitą simbolį, pvz. "s" raidę? Ar Jūsų programa "neužlūžtų"? Juk natūralu, kad taip neturėtų įvykti, o programa tiesiog turėtų informuotą apie situaciją ir pagal ją priimtu atitinkamą sprendimą.
 - Kas nutiktų, jeigu nejvesčiau nė vieno namų darbų? Ar nesigautų dalyba iš nulio?
 - Kas nutiktų, jeigu studentų duomenų failas neegzistuoja? Arba tame toje vietoje kur turi būti namų darbų/egzamino balai, būtų ne skaičius, o koks nors kitas simbolis, pvz. "s" raidė?

Vertinimo kriterijai (2)

- Bus vertinamas pačio darbo ir rezultatų apipavidalinimas, t.y.:
 - Kiekvienai versijai turi būti padarytas atskiras relyzas, o įvairūs efektyvumo tyrimai būtų išsamiai aprašyti ir pakomentuoti Jūsų repozicijos README.md faile.
 - Galiausiai, bus atsižvelgiama į suplanuotų darbų atlikimo grafiko, t.y. bus baudžiama: už nustatytu terminu nesilaikymą.

Versijos (v0.1) analizė (1)

Rezultatų (realiųjų skaičių) pateikimas norimu tikslumu

- <iomanip> antraštės (header) faile deklaruotas **manipulatorius** - std::setprecision, leidžia kontroliuoti kiek reikšmingų skaitmenų būtų naudojama pateikiant (output'inant) rezultataą.
- Tačiau kai naudojame std::endl, kuris taip pat yra manipulatorius, mums nereikia įtraukti <iomanip> antraštės. **Kodėl?**

Versijos (v0.1) analizė (2)

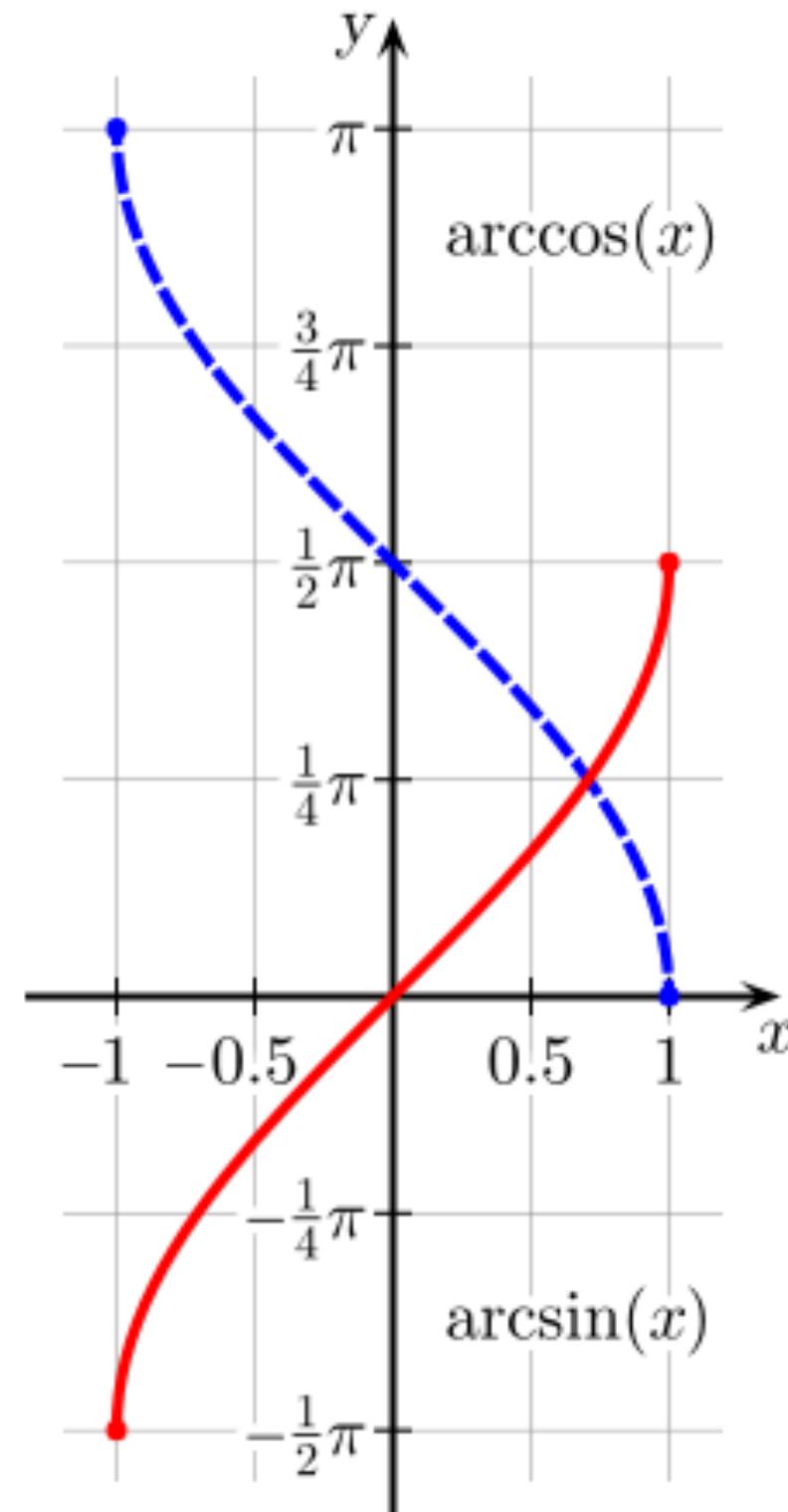
std::setprecision()¹ pavyzdys

```
#include <iostream>
#include <iomanip>
#include <cmath>
#include <limits>

int main() {
    const long double pi = std::acos(-1.L); // pi = arccos(-1)
    std::cout << "default precision (6): " << pi << '\n'
        << "std::setprecision(10): " << std::setprecision(10) << pi << '\n'
        << "max precision: "
        << std::setprecision(std::numeric_limits<long double>::digits10 + 1)
        << pi << '\n';
}
```

```
default precision (6): 3.14159
std::setprecision(10): 3.141592654
max precision: 3.141592653589793239
```

¹ [http://en.cppreference.com/w/cpp/io/manip/
setprecision](http://en.cppreference.com/w/cpp/io/manip/setprecision)

Versijos (v0.1) analizė (3)

Galutinio balo spausdinimas 2 skaičių po kablelio tikslumu

```
// išsaugome numatytaį (default) std::cout spausdinimo tikslumą
streamszie prec = cout.precision(); // C++11: auto prec
cout << "Galutinis balas yra " << setprecision(3)
      << 0.6 * egzaminas + 0.4 * suma / n // n - ND skaičius
      << setprecision(prec) << endl; // Grąžiname default tikslumą
```

Versijos (v0.1) analizė (4)

EOF (end-of-file) signalas

- Vienas iš būdų, kaip užbaigti duomenų įvedimą (cikle) yra **end-of-file (EOF)** signalo pasiuntimas.
- Skirtingos C++ realizacijos siūlo skirtingus būdus kaip tokį signalą į programą pasiūsti. Labiausiai paplitęs būdas yra:
 - pradėti naują eilutę (spaudžiame Enter)
 - tuomet spaudžiame Ctrl+z (Windows) arba Ctrl+d (Unix).

Versijos (v0.1) analizė (5)

Du EOF (end-of-file) naudojimo pavyzdžiai²

```
while(!cin.eof()) { // EOF tikrinimas čia
    cin >> x;          // kai nuskaityti nepavyksta, EOF tampa true
    // use x           // OUCH: naudojame x, nors nieko nenuskaitėme!
}
```

VS.

```
while(cin >> x) { // Bando nuskaityti į x, grąžina false kai nepavyksta
                  // Dabar ciklą vykdys tik kai nuskaityti pavyko!
}
```

² <https://stackoverflow.com/questions/4533063/how-does-ifstreams-eof-work>

Versijos (v0.1) analizė (6)

while (cin >> x) reiškinio analizė

Norėdami iš std::cin **nuskaityti** reikšmę į **x** ir **patikrinti** ar pavyko nuskaitymas:

```
if (cin >> x) {/*...*/}
```

Tai yra ekvivalentu:

```
cin >> x;
if (cin) { /* ... */ }
```

Todėl std::cin naudojimas **if** ar **while** sąlygose yra ekvivalentus sąlygai: ar paskutinis bandymas nuskaityti iš cin buvo sėkmingas.

Versijos (v0.1) analizė (7)

Kada skaitymas iš srauto std::cin yra nesėkminges?

1. Mes galėjome pasiekti įvesties failo pabaigą.
2. Galbūt susidūrėme su įvestimi, nesuderinama su kintamojo, j kurį bandome nuskaityti reikšmę, tipu.
 - Pvz., taip gali atsitikti, jei mes bandome nuskaityti į int tipo kintamąjį, bet nuskaitoma reikšmė yra ne skaičius.
3. Sistemoje gali būti aptikta įvesties įrangos gedimas.
 - Visais šiaisiai atvejais std::cin reikšmė bus false.

Versijos (v0.1) analizė (8)

Srauto (stream) būsenos (1)

- Srautas turi būseną (apibrėžtą konstantą), kuri nusako, ar I/O (**Input/Output**) buvo sėkminga, o jei ne – kokia to priežastis:

Būsena	Reikšmė
goodbit	Viskas OK
eofbit	Pasiekta failo pabaiga
failbit	Klaida; I/O operacija nebuvo sėkminga
badbit	Esminė klaida; neapibrėžta būsena

Versijos (v0.1) analizė (9)

Srauto (stream) būsenos (2)

- failbit - reiškia, kad operacija nebuvo tinkamai apdorota, bet srautas yra OK. Pavyzdžiui, tai nutinka, jei skaitmuo turėjo būti nuskaitomas, bet gautas simbolis yra raidė.
- badbit - reiškia, kad srautas yra sugadintas arba ryšys su srautu yra prarastas.
- eofbit - tradiciškai nutinka kartu su failbit, nes failo pabaiga (end-of-file) nustato eofbit, bet tuo pačiu ir failbit, nes nieko nuskaityti nepavyko.

Versijos (v0.1) analizė (10)

Nežinomo skaičiaus namų darbų (nd) nuskaitymas

```
int n = 0;           // nd skaitiklis
double suma = 0.;   // nd įverčių suma
double x;           // kintamasis iš kurių nuskaityti
/* invariantas: iki šiol nuskaitėme `n' nd rezultatų,
   ir jų įverčių suma lygi `suma' */
while (cin >> x) {
    ++n;             // reikalauja pirmoji invarianto dalis
    suma += x;        // reikalauja antroji invarianto dalis
}
```

Versijos (v0.1) analizė (11)

Nežinomo skaičiaus namų darbų (nd) nuskaitymas į vektorių

```
// Kažkur aukščiau: using std::vector
vector<double> nd; // double tipo vektorius ND rezultatams
double x;           // kintamasis į kurį nuskaityti ND reikšmes
// invariantas: `nd' kaupia visus iki šiol nuskaitytus ND
while (cin >> x) {
    nd.push_back(x); // Nuskaitytą reikšmę įdedame į nd vekt. pabaigą
}
```

Versijos (v0.1) analizė (12)

Apsauga nuo tuščio nd vektoriaus

```
// patikriname ar įvedė nd rezultatus
typedef vector<double>::size_type vecSize;
vecSize size = nd.size(); // C++11: auto size = nd.size();
if (size == 0) { // `ekvivalentu': if (nd.empty())
    cout << "Privalote įvesti ND rezultatus."
        << "Bandykite iš naujo.\n";
    return 1;
}
```

- Ką reiškia return 1; ?

Versijos (v0.1) analizė (13)

Tipų apibrėžimas naudojant **typedef** ir **using keyword's**us

A **typedef**-name can also be introduced by an alias-declaration. The identifier following the **using** keyword becomes a **typedef**-name and the optional attribute-specifier-seq following the identifier appertains to that **typedef**-name. It has the same semantics as if it were introduced by the **typedef** specifier. In particular, it does not define a new type and it shall not appear in the type-id.³

³ <http://www.open-std.org/jtc1/sc22/wg21/docs/papers/2013/n3690.pdf>

Versijos (v0.1) analizė (14)

typedef ir using pavyzdžiai

```
typedef int MyInt;  
// ekvivalentu:  
using MyInt = int; // Nuo C++11  
// Tuomet:  
MyInt x = 5;  
  
// Ypač patogu, kai ilgi tipai:  
using IntVectorIt = std::vector<int>::iterator;  
// Ekvivalentu:  
typedef std::vector<int>::iterator IntVectorIt;
```

Versijos (v0.1) analizė (15)

Medianos apskaičiavimo žingsniai

- Norėdami apskaičiuoti medianą, privalome:
 1. Išsaugoti nuskaitytas reikšmes, nežinant iš anksto, kiek reikšmių bus.
 2. Kai visos reikšmės nuskaitytos – išrūšiuoti jas **nemažėjimo** tvarka.
 3. Rasti surūšiuotos (**variacinės**) eilutės vidutinę reikšmę jeigu reikšmių yra nelyginis skaičius ir dviejų "vidutinių" reikšmių vidurkį, jei reikšmių yra lyginis skaičius.

Versijos (v0.1) analizė (16)

Medianos radimas

```
// surūšiuojame vekt. nd naudojant `std::sort` iš <algorithm>
sort(nd.begin(), nd.end()); // nuo begin iki end
// apskaičiuojame medianą
vecSize vid = size/2; // vidurinis elementas
double mediana;
mediana = size % 2 == 0 ? (nd[vid-1] + nd[vid]) / 2
                         : nd[vid];
```

- Sąlyginis operatorius yra santrumpa **if-then-else** išraiškai ir dažnai vadinamas **? :** operatoriumi.

Versijų (v0.2 & v0.3) analizė (1)

Programų skaidymas į mažesnes dalis

- Kaip ir daugumoje programavimo kalbų, C++ siūlo du pagrindinius (didelių) programų organizavimo būdus:
 - panaudojant funkcijas, kartais dar vadinamas paprogramėmis.
 - panaudojant duomenų struktūras.
- Be to, C++ leidžia apjungti funkcijas ir duomenų struktūras į **klases**, su kuriomis "draugausime" nuo kito darbo.
- Galiausiai, C++ leidžia išskaidyti programą į mažesnius atskirai kompiliuojamus failus, kuriuos apjungia po kompiliavimo.

Versijų (v0.2 & v0.3) analizė (2)

Funkcija medianos radimui

```
// Apskaičiuojame medianą: funkcija nukopijuoją visą vektorių
double mediana(vector<double> vec) {
    typedef vector<double>::size_type vecSize;
    vecSize size = vec.size();
    if (size == 0) // std::domain_error deklaruota <stdexcept>
        throw std::domain_error("negalima skaičiuoti medianos tuščiam vektoriui");
    sort(vec.begin(), vec.end()); // surūšiuojame vektorių į variacinę eilutę
    vecSize vid = size / 2;      // vidurinis vektoriaus elementas
    return size % 2 == 0 ? (vec[vid] + vec[vid-1]) / 2 : vec[vid];
}
```

- Kadangi mediana() funkciją galime naudoti ne tik ND rezultatams, todėl **universaliau** informuojame (naudojant throw) kai vektorius vec yra tuščias.

Versijų (v0.2 & v0.3) analizė (3)

Išimtys (exceptions)

- Kai vektorius yra tuščias, paleidžiame (**throw**) išimtį (**exception**).
- Kai programa paleidžia išimtį, programos vykdymas baigiasi toje programos vietoje, kur throw buvo įvykdyta, ir **kartu su išimties objektu** pereina į **kitą** programos vietą.
- Šiuo atveju išimtis yra std::domain_error tipo, kuris apibrėžtas <stdexcept> šablone, kurios tikslas informuoti, kad funkcijos argumentas yra **už leistinų ribų**.
- Mes sukuriame std::domain_error išimtį, o string (const char*) informuojame, kas blogo įvyko. Ši informacija vėliau gali būti panaudota, pvz. diagnostiniame pranešime ar programos logikoje.

Versijų (v0.2 & v0.3) analizė (4)

Funkcija vidurkio apskaičiavimui

```
// Apskaičiuojame vektoriaus elementų vidurki
// saugiau ir sparčiau būtų: double vidurkis(const vector<double>& vec) ?
double vidurkis(vector<double> vec) {
    if (vec.size() == 0) // apsaugo nuo dalybos iš 0!
        throw std::domain_error("negalima skaičiuoti vidurkio tuščiam vektoriui");
    // Deklaruota <numeric> header'je
    return std::accumulate(vec.begin(), vec.end(), 0.0) / vec.size();
}
```

std::accumulate - Computes the sum of the given value **init** and the elements in the range [**first**, **last**).^{accum}

^{accum} <http://en.cppreference.com/w/cpp/algorithm/accumulate>

(v0.2) ir (v0.3) kūrimas (3)

Persidengiančios (overloaded) funkcijos galutiniam balui

```
/* pagal egzamino ir namų darbų (nd) iverti (vidurki, medianą)
   apskaičiuoja galutinį balą */
double galBalas(double egzaminas, double nd) {
    return 0.6 * egzaminas + 0.4 * nd;
}

// pagal egzamino ir namų darbų rezultatus suskaičiuoja galutinį balą
// ši funkcija nekopijuoją vektoriaus; tą atlieka mediana()
double galBalas(double egzaminas, const vector<double>& nd) {
    if (nd.size() == 0) // patikriname, ar atliko bent vieną ND
        throw std::domain_error("studentas neatliko nė vieno namų darbo");
    return galBalas(egzaminas, mediana(nd)); // overloading: galBalas(double, double)
}
```

Čia `const vector<double>&` reiškia "reference to vector of const double":

non-const nuorodos

Žvilgsnis į prieitį 😱

- l-values - objektais, turintys dedikuotą atminties adresą (pvz., kintamieji).
- r-values - laikini neturi dedikuotos atminties objektais.
- Nekonstantinės nuorodos **inicializuojamos** sukūrimo metu ir tik j "non-const l-values"

```
int x = 10;          // non-const l-value
const int y = 20;    // const l-value
int &ref = x;        // OK, ref ir x - tas pats; x yra non-const l-value
int &wrongRef;      // negalima, nuoroda turi būti inicializuota!
int &ref2 = y;       // negalima!, y yra const l-value
int &ref3 = 10;       // negalima!, 10 yra r-value
```

const nuorodos

- Konstantinės nuorodos **inicializuojamos** sukūrimo metu į "non-const l-value", "const l-values", ir "r-values":

```
int x = 10;
const int y = 20;
const int &ref = x;      // OK, x yra non-const l-value
const int &ref2 = y;     // OK, y yra const l-value
const int &ref3 = 10;    // OK, 10 yra r-value
```

references vs. pointers

- Nuorodos ir rodyklės yra stipriai susijusios – nuorodos elgiasi, analogiškai **dereferenced const** rodyklėms.
- Įprastai nuorodos kompiliatorių realizuotos naudojant rodykles:

```
int x = 10;  
int &ref = x;  
int * const ptr = &x; // galime keisti tik *ptr reikšmę
```

- čia ref ir *ptr elgiasi taip pat, t.y. ref == *ptr.

Įvairūs int * const variantai

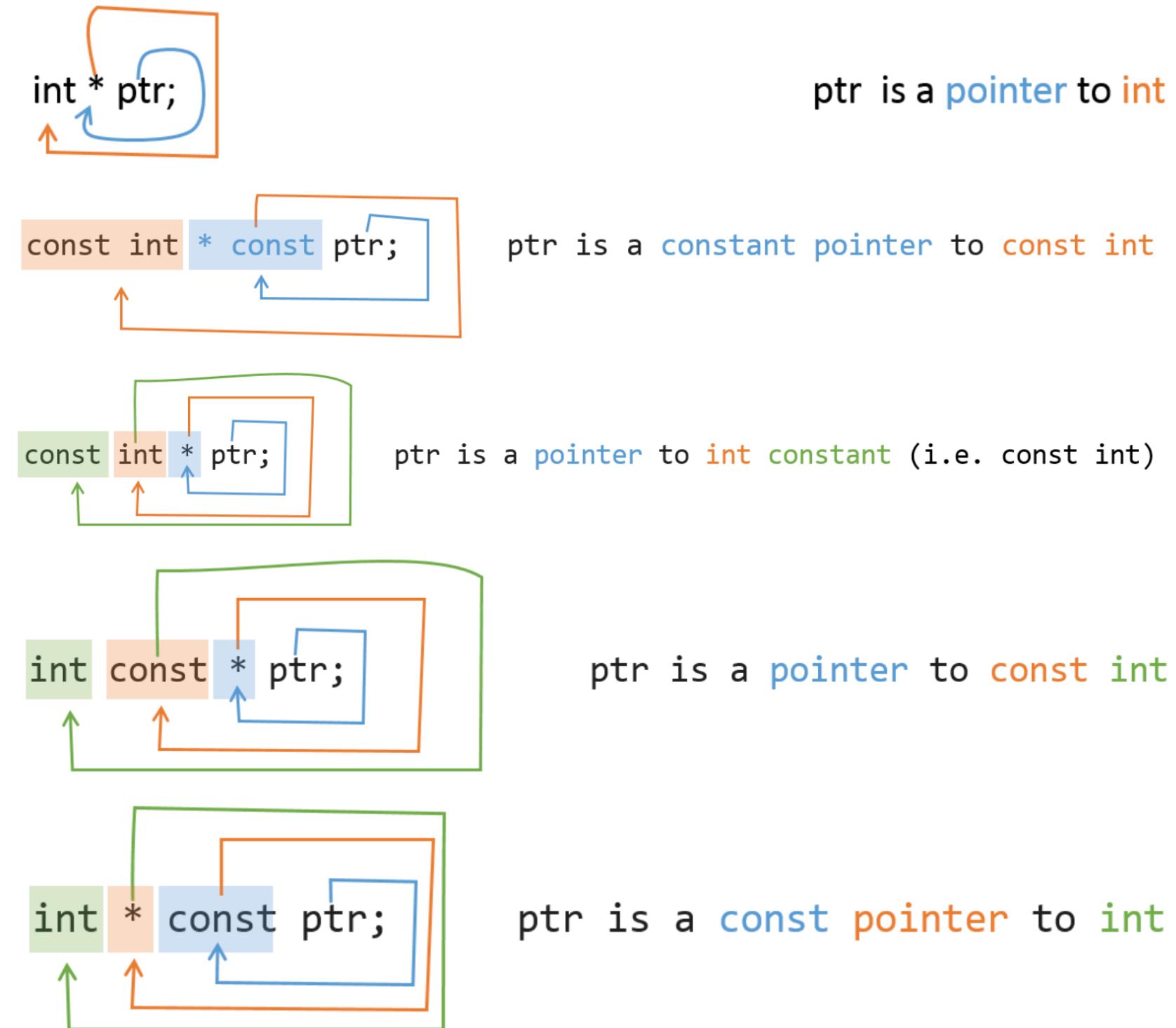
- Skaitome "žydiškai" (paremta **Clockwise/Spiral Rule**)⁴

<code>int * ptr</code>	- ptr is a pointer to <code>int</code>
<code>const int * ptr</code>	- ptr is a pointer to <code>const int</code>
<code>int const * ptr</code>	- ptr is a pointer to <code>const int</code>
<code>int * const ptr</code>	- ptr is a <code>const</code> pointer to <code>int</code>
<code>int const * const ptr</code>	- ptr is a <code>const</code> pointer to <code>const int</code>

- Pirmasis const gali būti abejose tipo pusėse:

```
const int *      == int const *
const int * const == int const * const
```

⁴ <https://stackoverflow.com/questions/1143262/what-is-the-difference-between-const-int-const-int-const-and-int-const>

Rodyklės į funkcijas (1)

```
int foo()      { return 5; }
int goo()      { return 6; }
int foo(int x) { return x; }

int main() {
    int (*fcnPtr)() = foo;      // fcnPtr nukreipta į funkciją foo()
    fcnPtr = goo;              // fcnPtr dabar nukreipta į funkciją goo()
    int (*fcnPtr2)(int) = foo; // fcnPtr nukreipta į funkciją foo(int)
    // Sintaksėje lengva susipainioti:
    std::cout << fcnPtr;       // Kompiliatoriui OK, bet atspausdina funkcijos adresą!
    std::cout << fcnPtr();     // OK: atspausdina 6
    std::cout << fcnPtr2(8);   // OK: atspausdina 8
    fcnPtr = goo();            // WRONG: priskiria funkcijos `goo()` reikšmę, vietoj adreso
    return 0;
}
```

The syntax for creating a non-const function pointer is one of the ugliest things you will ever see in C++^{learncpp}

^{learncpp} <http://www.learncpp.com/cpp-tutorial/78-function-pointers/>

Rodyklės į funkcijas (2)

- **Tikslas**: patobulinti galBalas() funkciją, kad būtų galimybė perduoti funkciją - **kriterijų** (vidurkį ar medianą) namų darbų skaičiavimui.
- Kadangi abiejų funkcijų struktūra analogiška:

```
double mediana (vector<double> vec);  
double vidurkis (vector<double> vec);
```

- Todėl rodyklės į jas sintaksė yra:

```
double (*kriterijus)(vector<double>) = mediana;  
// Nuo C++11, galime naudoti: `std::function` iš <functional> header'io  
std::function<double(vector<double>)> kriterijus = mediana;
```

(v0.2) ir (v0.3) kūrimas (4)

Trečioji (overloaded) funkcija galutinio balo skaičiavimui

```
// pagal egzamino ir namų darbų rezultatus suskaičiuoja galutinį balą
// kriterijus: nusako medianą (DEFAULT) ar vidurkį naudosime ND skaičiavimui
double galBalas(double egzaminas, const vector<double>& nd,
                 double (*kriterijus)(vector<double>) = mediana) {
    if (nd.size() == 0) // patikriname, ar atliko bent vieną ND
        throw std::domain_error("studentas neatliko nė vieno namų darbo");
    return galBalas(egzaminas, kriterijus(nd)); // overloading: galBalas(double, double)
}
```

— Šia funkciją kreiptis galime vienu iš dviejų būdu:

```
galBalas(8.0, nd); // naudoja medianą (default) ND įverčiui
galBalas(8.0, nd, vidurkis); // naudoja vidurkį ND įverčiui
```

(v0.2) ir (v0.3) kūrimas (5)

Namų darbų rezultatų nuskaitymas

```
// iš įvedimo stream'o nuskaityti namų darbus į vector<double>
istream& readNd(istream& in, vector<double>& nd) {
    if (in) {          // jei stream būsena OK
        nd.clear();    // sunaikina vektoriaus elementus (jeigu buvo)
        double x;       // skaityti namų darbus
        while (in >> x) nd.push_back(x);
        in.clear();    // išvalo srautą, kad veiktų sekančiam studentui
    }
    return in;
}
```

`std::vector::clear` - Removes all elements from the container. Invalidates any references, pointers, or iterators referring to contained elements. Any past-the-end iterators are also invalidated. Leaves the `capacity()` of the vector unchanged.⁵

⁵ <http://en.cppreference.com/w/cpp/container/vector/clear>

ND rezultatų nuskaitymas (2)

- Srauto istream& readNd() gražinimas leidžia funkciją naudoti tokiu būdu:

```
if (readNd(cin, nd)) { /*...*/ }
```

```
// Priešingu atveju reikyt:
readNd(cin, nd);
if (cin) { /*...*/ }
```

std::istream::clear - Sets the stream error state flags by assigning them the value of state. By default, assigns std::ios_base::goodbit which has the effect of clearing all error state flags.⁶

⁶ <http://en.cppreference.com/w/cpp/container/vector/clear>

(v0.2) ir (v0.3) kūrimas (6)

Po šių patobulinimų, preliminari realizacija:

```
/* PRIDĒTI: naudojamus `using`; reikiamus <header> failus; bei funkcijų:  
 * readNd(), mediana (vector<double>), galBalas(double, double),  
 * galBalas(double, const vector<double>&) realizacijas */  
int main() {  
    /* PRIDĒTI: realizaciją nuskaityti vardą, pavardę, egzamino rezultatą */  
    vector<double> nd;  
    readNd(cin, nd); // nuskaityti ND  
    try { // apskaičiuoti ir atspausdinti galutinių balų (jei įmanoma)  
        double galutinis = galBalas(egzaminas, nd);  
        streamsize prec = cout.precision();  
        cout << "Galutinis balas yra " << setprecision(3)  
            << galutinis << setprecision(prec) << endl;  
    } catch (std::domain_error) {  
        cout << endl << "Privalote įvesti studento rezultatus. "  
            "Bandykite iš naujo." << endl;  
        return 1;  
    }  
    return 0;  
}
```